

ISPILUA

Lan honen oinarria ispiluaren zergatia edo garrantzia zertan datzan ikertzea izan da, izan ere itxura batean haurrari bere garapenean “ezer” aportatzen ez dion garaian, gure gela guztietan ispiluak egon badaudela eta haurrari elementu erakargarria egiten zaiola ohartzen gara. Zein da, bada, elementu honen interesa eta garrantzia?

Esperientziak erakutsi digu lehenengo hilabetetan (g.g.b 4/5 hilabete inguruan) ispilu bazterrean jarri arren haurrak ez duela erreakzio berezirik agertzen.

Denbora gutxi baino lehen ordea, besteak beste bere gaitasun fisikoei esker, haurra “erreakzionatzen” hasten da, eta ispilu aurrean erantzun desberdin ugari ager ditzake: irribarrea, beso eta hanken mugimendua, negarra, isiltasuna, harridura...

Hurrengo pausu batean ispilu aurreko erreakzio hauetan INTENTZIONALITATEA ere antzeman liteke, eta bertara gerturatzeko helburuak eta bideak anitzak izan litezke:

- 1) Badira ispiluari aurrez aurre begiratzen dioten haurrak, beren buruarekin topo egitea bilatzen dutelako, beren burua agurtu nahi dutelako, bere buruari irribarre egin nahi diotelako, baita mozorro baten atzean desagertzera jolastu nahi dutelako ere.
- 2) Beste batzuk albo batetik agertzen dira. Aurpegia bakarra erakutsiz begiratzen diote bere buruari, leiho batera gerturatuko balira bezala beste aldean zer dagoen ikusteko, eta begiratzerakoan beraiek daudela ohartzen dira.
- 3) Badaude espazioan zehar mugitzen diren haurrak eta ispiluari begiratzen diotenak, eta segidan begirada espaziora zuzentzen dute ispilu barruan ikusitakoa kanpoan ere badagoela ikusteko; subjektu eta objektuak errealitatearen kanpoan eta barruan, alegia.
- 4) Beste batzuk denbora asko pasatzen dute begiradaren bidez ispiluan beren buruak behatzen. Beren buruak hartzen dituzte, eskuak, hankak, aurpegiko keinuak, ilea, jantziak... horrela osoa den subjektu bat aurkituz. OSOTASUN bat, beraiek duten esperientziatik (zatituta dagoen subjektu batetik, alegia) desberdina izango dena.
Eta bestelako bitartekoak ere erabiltzen dituzte ispiluko lagunarekin harremanetan jartzeko...
- 5) Beste batzuk, beraien lanak ispilu aurrean erakutsiz, onarpen pertsonala bilatuko balute bezala da, edo besterik gabe beste ikuspuntu batetik ikustea; edo agian bi gauzak.
Denboraren poderioz haurrak bere gorputzean bizitzen dituen transformazio edo aldaketek (zapiak, aurpegia margotzea...), bere buruaz duen irudia nola alda dezaketen baieztatuko diote ispilu aurrean begiratzuz, errekonozituz eta harridura bizituz.
Haurrari bere gaitasunen eta zailtasunen berri emateko ere objektu paregabea da ispilua...

Teoriara joz L. Ecuyerrek dio bizitzako lehenengo bi urteen hasieran haurrak amarengandik aparte existitzen denaren kontzientziarik ez daukala, eta lehenengo bereizketa bera zer den eta zer ez den izango dela. Teoria honen arabera haurrak bere gorputzaren mugak ezagutuko ditu eta pixkanaka, inguruarekin daukan harremanen bidez, bere gorputzaren irudia eratuz joango da. Gorputzaren izatearen sentsazioak sortuko dira eta honetan oinarrituko da ondorengo autoestima. Hau da, haurrak 6-18 hilabete bitartean, bere gorputzeko atalak inongo loturarik gabe irudikatzen ditu eta ez du atal hauek erabat gidatzea, koordinatzea eta errekonozitzea lortzen.

Aldiz, ispilu aurrean bere gorputza osotasun batean pertzibitzen du eta honek izaki errekonozitu, maitatu eta kontrolatua izaten lagunduko dio bere eraikuntzan.

Autokontzeptua ez da jaiotzetik genetan datorkigun zerbait, baizik pertsona esanguratsuekin, familiakoekin, eskolarekin eta gizartearekin erlazionatuz gureganatzen dugun informazioa moldatuz eraikitzen duguna.

Sinbolismo interakzionistak dio autokontzeptua inguru hurbileko pertsonen ebaluaketatik datorkigula, hau da, gainontzekoek gutaz adierazten dituzten irudien bidez sortzen dela. Guk geure burua gainontzekoek erakusten dizkiguten irudietan ikusten dugu. Ingurukoek ISPILU FUNTZIOA betetzen dute.

Haurrak bere irudia nolakoa den jasotzen du ingurukoen informazio, adierazpen eta jarreraren bidez. Haurra inguratzen duten pertsona guztiek ez dute garrantzi bera autokontzeptuaren sorreran, lehen urteetan gurasoengandik eta senide hurbilengandik jasotzen du bere buruari buruzko informazioa, eta handitzen doan heinean pertsona esanguratsuak beste batzuk izango dira, hala nola irakaslea, lagunak, ikaskideak,...

Aipatutako guztiagatik, garrantzitsua da guri dagokigun heinean, hezitzaileok haurraren identitatea, ekintzak, ezagutzak, aurkikuntzak, hezkuntza eta autonomia errekonozitzea, eta errekonozimendu hau bide desberdinetatik egin daiteke, besteak beste:

1. HAURRARI ITXARONEZ: haurrari behar duen denbora guztia utzi behar zaio ekintza bukatu arte, izan ere haurrarentzat itxaroteak, guk bera egiten ari den ekintzan sinistu dugula esan nahi du. Zain egoten dakien hezitzaile bat aurrerantz doan haurraren sinonimoa da.
2. KEINUA: edozein keinuk, esaldi batek edo hitz batek izan dezaketen indar espresibo bera eduki dezake. Keinu hutsa nahikoa garbia da, haurra errekonozitua eta gustura sentitzeko.
3. IMITAZIOA: edozein ekintza imitatzea edo beste lagunei egitera animatzeak haurra egiten ari denari balioa eta esanahia ematea esan nahi du. Haurra islatua sentituko da eta aldi berean egiten ari dena beste ikuspegi batetik ikusiko du.
4. BEGIRADA: Begirada batek zenbait azalpenek baino gehiago esaten du. Horregatik, hezitzailearen begiek haurraren begirada jaso behar dute.
5. AHOTSA: onomatopeia eta harridura jakin batzuk erabiltzerakoan (animalien soinuak, erritmo soinuak...) haurraren ekintza errekonozitzera eta deskripzio sinboliko bat egitera garamatza, bera bizitzen ari dena, sentitzen duena eta nahi duena ulertzen dugula garbi utziz.

Laburbilduz, haurrak hezitzailearen laguntza beharko du bere ekintza heuristikokoan, motrizean eta hazte prozesuan ere (identitate eraketa), bera egiten ari denari zentzua emanaz eta horrela ideia berriak sortuz.

Aipatutakoak aipatu, ikerketa xume honen bidez, geletan hain present dugun elementu hauei, hots, ispiluari eta ispilu-lana egiteari, haurraren hazte prozesuan duten garrantzian topatu diegu justifikazioa.

Ainhoa Garaño Goñi

Udal Ikastola Partzuergoko irakaslea